

ИНТЕРВЈУ СО АЛЕКСАНДРА ТРЕШЊЕВ, ПРЕТСЕДАТЕЛКА НА КОМОРАТА НА ИЗВРШИТЕЛИТЕ ВО СРБИЈА

Селекцијата во извршувањето на политичка основа е недозволива

„Одговорот е одговорност“ е првата речница што ќе ја прочитате на веб-страницата на Комората на извршителите на Србија. Станува збор за кампања чија цел е јавноста да добие јасни и точни информации за клучните аспекти на воведувањето на извршителите во српскиот правосуден систем, да се стимулира медиумскиот интерес на оваа тема и да се обезбеди простор за дебата за сите засегнати страни. Професијата извршител е релативно млада во Србија и официјално почнува со работа во 2012 година, кога се именувани педесетина извршители. Денес се 210, а предвидени се 308 места. За разлика од Македонија, во Србија постои паралелен систем и извршувањето може да го спроведува или судот или извршителите. Изборот е во рацете на доверителот

Дали според сегашната поставеност, доверителот е тој што исклучиво може да го направи изборот на извршувањето - кај судот или извршителот?

- Судовите исклучиво се надлежни за извршување во семејните односи во поглед на одземање и доверување малолетно дете и во поглед на враќање работник на работното место. Од друга страна, извршителите се исклучиво надлежни за донесување одлуки за основаноста на поднесениот предлогот и за спроведување на извршувањето по предлог за извршување за наплата на побарувања од комунални услуги. Во сите други случаи тој може да избира.

За овие три години српските извршители постапувале во близу еден милион и триста предмети. Главно тоа се комунални предмети. Лидер по бројот на предмети е јавното претпријатие „Електропривреда Србија“, а многубројни се предметите и од мобилните оператори. Дали овој тренд продолжува?

- Се надеваме дека во наредниот период надлежностите на извршителите ќе се прошират, со оглед дека бројот на нерешени предмети од

извршната материја во судовите достигнува скоро два милиони и осумстотини илјади предмети. Ова се должи на тоа што во одделенијата на извршните судии долго не е вложувано. Ограничени се со технички ресурси, нема доволно луѓе, итн. На толкав број нерешени предмети, негативните импликации се многубројни.

Дали сметате дека како и во секоја работа на почетокот, како што е случајот со работата на извршителите, постои отпор и неинформираност во општеството?

- Анкетата за јавното мислење што беше спроведена во рамките на кампањата „Одговорот е одговорност“ покажа алармантно ниско ниво на познавања и информации во врска со новиот систем на извршување.

Точно е дека сè уште има голем скептицизам и отпор во општеството спрема извршителите. Она што мене ме бунува е што тој отпор се чувствува и во правосудниот систем, меѓу извршните судии. Како да сакаат да ја задржат надлежноста во извршувањето, иако таа по својата природа не е судска работа. Судиие треба да се занимаваат со донесување одлуки, а не со технички работи поврзани со спроведување на тие одлу-

ки. Просто тие не можат да се навикнат и не гледаат како конкуренција, а не како партнери во целата постапка. Тоа најчесто е изразено во поголемите градови, во помалите постои некоја синергија меѓу приватното и судското извршување и тие работат како партнери.

Контролата над извршителите во Србија ја спроведуваат Министерството за правда и комората, а од друга страна судот врши контрола преку претставките на граѓаните за работата на извршителите. Како го оценувате системот на контрола?

- Можам да кажам дека со големо внимание се следи нашата работа од страна на сите фактори, а особено се бориме со лошата медиумска кампања. Новинарите воопшто не се трудат да ја сфатат суштината на нашата работа и пристапуваат сензационалистички и застануваат на страната на должникот, па дури и во случаи каде што нема никакво оправдување зошто некој не плаќај струја или алиментација со години, а притоа не е социјално загрозен и остварува редовни примања. Но, тоа е просто така и е присутно во сите системи. Она што можам да го истакнам е дека селекцијата во извршувањето не

е дозволена ниту на политичка ниту на друга основа. Голема улога во одбраната на професијата треба да одигра држава, односно Министерството за правда.

Ресорните министерства секаде треба експлицитно да застанат зад извршителите на кои им дале доверба со тоа што им пренеле јавни овластувања.

Како ја оценувате финансиската дисциплина на граѓаните и на фирмите во Србија?

- Најголемиот ефект од воведувањето на извршителската професија во правниот систем на Србија е воспо-

ставувањето финансиска дисциплина, која претходно беше на завидно ниво. Она што е повеќе од очигледно е дека финансиската дисциплина во државата е значително подобрена. Тоа претставува значајна сатисфакција и за оние граѓани што уредно сити плаќаат долговите. Според податоците на големите комунални претпријатија во Белград сега можеме да зборуваме за маргинални појави на неплаќање на сметките во доброволниот рок. Во случајот на едно големо јавно комунално претпријатие имаме податок дека само во еден месец нивоот на доброволна наплата достигнало 97 отсто.

ВЕСТИ И НАСТАНИ

Едукација на нотари и извршители во Југоисточна Европа

Делегација на Комората на извршителите учествуваше на регионалната конференција „Модели за едукација на нотари и извршители во Југоисточна Европа“, што на 9 октомври 2015 година во организација на Мрежата на правни факултети од Југоисточна Европа (SEELS) се одржа во Белград.

Конференцијата има цел да се обезбеди платформа за размена на информации и отворена дискусија за модели за едукација во рамките на високообразовните институции од ЈИЕ и на програмите за континуира-

на едукација на релевантните институции за да се обезбеди развој на овие правни професии.

Конференцијата исто така треба да ја поттикне регионалната соработка на нотарите и извршителите во регионот.

Конференцијата беше поддржана од страна на проектот финансиран од ЕУ за владеење на правото и извршувањето, Германското друштво за меѓународна соработка (GIZ) и Програмата за реформа на правосудството во Србија.

Секторот за меѓународна правна помош добива 5.000 предмети годишно

Во текот на една календарската година во Секторот за меѓународна правна помош при Министерството за правда се примаат околу 5.000 нови предмети. Најчесто станува збор за поднесоци од областа на извршувањето и од правосудните органи на домашните или странски органи, во кои како учесник во постапката се јавува странски елемент, велат од Министерството.

- Во однос на предметите од извршувањето, секторот постапува во согласност со Законот за меѓународно приватно право, Законот за парнична постапка и другата домашна регулатива во граѓанската област, како и Хашките конвенции за граѓанска постапка; за извршување странски арбитражни одлуки; за остварување алиментациски

побарувања во странство; и билатералните договори што Република Македонија од нејзиното осамостојување до денес ги има склучено со други земји (Република Србија; Црна Гора, Република Хрватска, Република Словенија, Босна и Херцеговина, Република Бугарија, Република Турција, Украина, Романија, Република Косово) и билатералните договори од бившата СФРЈ што Република Македонија во согласност со членот 5 од Уставниот закон за спроведување на Уставот на Република Македонија ги има преземено како републички прописи. Сите билатерални договори содржат одредби што се однесуваат на признавање и извршување судски одлуки во граѓанската област - објаснуваат од Министерството за правда.

СТАВ

Извршување одлука на странски суд во РМ

Во 2012 година од страна на Европскиот парламент и Советот на Европската Унија беше донесена конвенција за извршување на странските судски одлуки, со која се измени веќе постојната конвенција во Европската Унија што стапи во сила 10 јануари 2015 година.

Целта на реформите е намалување на времетраењето на постапките и зголемување на ефикасноста на судството во Европската Унија. Досегашните процедури за признавање на одлуките се упростуваат, односно судска одлука донесена од судот на една земја-членка на Европската Унија ќе се признае и извршува во друга земја-членка на Унијата без посебна процедура. На овој начин ќе се скрати процедурата за признавање на одлуките и ќе се смета дека таа одлука е донесена од судот што ќе ја изврши одлуката.

Во Република Македонија, пак, која не е земја-членка на Европската Унија, одлуките се признаваат според Законот за меѓународно приватно право, а извршувањето се спроведува според домашните закони. За да се признае странска судска одлука значи на неа да ѝ се дозволи да произведе правно дејство на територијата на државата што ја признава таа одлука, односно одлуката да стане правосилна. Откако одлуката ќе ста-

не правосилна, истовремено одлуката ќе стане и извршна, а понатамошното нејзино спроведување на извршување ќе се води според домашните закони на државата што ја признала одлуката.

Во однос на признавањето на одлуките, балканските земји имаат речиси исти одредби за признавањето со одредбите за признавање во Македонија, додека пак земјите-членки на Европската Унија ги признаваат според конвенцијата. Најмногу случаи во врска со признавање странски судски одлуки во македонските судови имало за развод на бракови.

Досегашното искуство покажува дека Законот за меѓународно приватно право за признавање на одлуките и Законот за извршување главно имаат солидни одредби за регулирање на егзекватурата.

Сепак, согледано низ компаративна анализа, заеднички за сите европски системи на извршување е заклучокот дека ефективното извршување на обврзувачка судска одлука е основен елемент на владеењето на правото. Ако извршувањето е поефикасно, во тој случај и целиот правосуден систем би бил поефикасен.

М-р Ана Климоска, помлада стручна соработничка кај извршител Александар Пулејков